

Folkhälsomyndigheten

Podden Liv & Hälsa

Fritidskortet – allt du behöver veta

[Pernilla, programledare] Att må bra och göra roliga saker påverkar hälsan positivt. Och med fritidskortet så får fler ekonomisk möjlighet till aktiviteter som idrott och kulturskola. Det ger barn och unga en chans att utveckla sina intressen, att känna sig socialt delaktiga och röra på sig mer. Välkommen Madeleine Larsson, du är projektledare för satsningen här på Folkhälsomyndigheten.

[Madeleine Larsson, projektledare] Tack så mycket!

[Pernilla] Du ska berätta mer om fritidskortet som lanseras nu i höst. Vad är syftet?

[Madeleine] Kortet är ett ekonomiskt stöd som syftar till att fler barn och unga ska få möjligheten att uppleva en meningsfull fritid, och det tillsammans med andra. Det här Fritidskortet finns som ett grundbelopp på 500 kr till alla barn, men också ett belopp på 2 000 kr till de barn som bor i hushåll med bostadsbidrag. Det här ska då kunna användas för organiserade fritidsaktiviteter inom idrott, kultur eller friluftsliv, såsom innebandy, teater eller scouting.

[Pernilla] Varför behövs Fritidskortet? Vad är problemet idag? Är det så att unga rör på sig mindre än förr och går de mer sällan på kulturskolan?

[Madeleine] I dag ser vi att det är en stor andel barn som inte når upp till våra svenska rekommendationer om fysisk aktivitet. Vi ser också framför allt att vardagsmotionen och stillasittandet ökar och dessutom oroande siffror kring psykisk ohälsa. Så det är egentligen inte så att vi ser något drastiskt tapp i deltagande i idrott eller kulturskola. Men det är kanske så att vi ser att de barn som rör sig och är aktiva, är än mer aktiva. Medan de barn som inte är det, är det ännu mindre. Och det är just den här ojämlikheten som vi behöver jobba för att minska.

[Pernilla] Vilka är det som kommer att kunna ta del av Fritidskortet?

[Madeleine] Ja, men det är från det att barnet fyller åtta varje år till och med det året hon fyller 16, så kommer hon få ett Fritidskort årligen.

[Pernilla] Både äldre och yngre barn borde väl också hejla nytta av att röra på sig och känna delaktighet? Varför har man satt gränsen till just 8 till 16 år?

[Madeleine] Ja, absolut. Vid åtta års ålder har man ju sett att skolan tar mer och mer plats i barns liv, men också att barn blir mer självständiga och kamraterna får en större betydelse för deras sociala utveckling och identitet. Och sedan är det så att statistiken visar även att många slutar med fritidsaktiviteter när de blir tonåringar. Men sen också efter 16 års ålder så ser man ju att det innebär mer skolarbete. Och att barn väljer själva hjärnan och att man lägger sig mer i oorganiserade fritidsaktiviteter än i det organiserade fritiden.

[Pernilla] Varför skulle du säga att en meningsfull fritid är viktig för barns och ungas fysiska och psykiska hälsa?

[Madeleine] Ja, men det är ju så att de barn som säger att de har en aktiv och rolig fritid är också så att de har ofta en bättre både psykisk och fysisk hälsa. Och det som den organiserade fritiden kan bidra med är de här delarna som gemenskap och delaktighet och känna trygghet och möjlighet att hitta ett nytt intresse så att ens självkänsla ökar, eller ökad fysisk aktivitet. Så den delen är superviktig att få tillsammans med den organiserade fritiden.

[Pernilla] Men finns det några grupper som oftare än andra upplever att det finns just hinder för att de ska kunna delta i olika fritidsaktiviteter?

[Madeleine] Ja, men så är det. Vi ser ju att deltagandet i dag inte är jämlikt utan barn som befinner sig i hushåll med ansträngd ekonomi, barn och unga med funktionsnedsättning och även barn som kanske bor i mer landsbygd där tillgängligheten inte är lika stor utifrån utbud och liknande, är inte lika aktiva och deltar inte i samma utsträckning i dag.

[Pernilla] Många aktiviteter i dag är ju ganska dyra. Räcker 500 kr verkligen för att täcka kostnaderna vi har?

[Madeleine] Vi saknar idag en samlad bild av vad aktiviteter kostar. Och det kan ju vara allt från att de är helt kostnadsfria, många aktiviteter är idag helt gratis, till det att de kan kosta flera tusen kronor, och där har man ändå sett att 500 kan göra en betydande skillnad för många barn. Att börja med något nytt eller att fortsätta med sin aktivitet, och där 2 000 kr till de barn som bor i hushåll med bostadsbidrag verkligen kan göra skillnad i och vara avgörande för om man kan delta eller inte i en aktivitet.

[Pernilla] Är det komplicerat att ta del av fritids kortet?

[Madeleine] Vi är ju många myndigheter som har jobbat med det här ett tag och arbetat hårt för att göra det här så enkelt och lättillgängligt och användarvänligt som möjligt. Vårdnadshavaren behöver ju en e-legitimation för att logga in i tjänsten via Fritidskortet.se, men sedan ska själva processen bara ta några minuter och vara enkel.

[Pernilla] Behöver man ligga ute med pengar själv?

[Madeleine] Nej. Fritidskortet är en digital peng som hämtas hem till en digital plånbok i den här tjänsten via Fritidskortet.se. Och det är först när man har fått en faktura från sin förening eller kulturskola som man kan använda sin peng, och det går heller inte att att betala en redan betalad faktura med Fritidskortet i efterhand.

[Pernilla] Så jag kan inte betala själv och sen få pengarna retroaktivt?

[Madeleine] Nej.

[Pernilla] När det gäller föreningarna och kulturskolorna, vilka kriterier behöver de uppfylla för att delta?

[Madeleine] Idrottsföreningarna behöver ha ett statligt lokstöd från Riksidrottsförbundet. Kulturskolorna behöver vara kommunala och erbjuda kulturskoleverksamhet. Och sedan behöver båda ha ett svenskt bankgiro eller plusgironummer och även ett organisationsnummer.

[Pernilla] Och om man upptäcker att den förening som man själv då deltar i inte är med, vad kan man göra då?

[Madeleine] Ja, men då kan man vända sig till sin förening och fråga om man hört talas om det här med Fritidskortet och hur de tänker kring det. Sedan finns det även en kundservice man kan vända sig till, men så fort Fritidskortet lanseras och finns så går det också att se vilka föreningar som är med i tjänsten.

[Pernilla] Den här pengan gäller även för utrustning eller är det bara för aktiviteter?

[Madeleine] Man kan även hyra utrustning för Fritidskortspengen, men då behöver vi en förening eller kulturskola som är med i Fritidskortets register.

[Pernilla] Ser du någon risk att föreningarna nu passar på att höja avgifterna när fritids kortet införs?

[Madeleine] Vi hoppas ju inte det. Det här syftar till någonting tvärtom, att vi ska minska den ekonomiska tröskeln för barn och familjer. Men vi som myndighet kan inte styra över föreningarna och kulturskolorna, utan det här är någonting som de bestämmer själva.

[Pernilla] Det här är ju viktig information för många. Hur ska ni nå ut så att alla får veta att Fritidskortet finns?

[Madeleine] Här består vår del kring kommunikation i flera olika delar. Dels kommer vi ha direktutskick till hushåll som befinner sig i områden med mer ansträngd ekonomi. Vi kommer ha ökad synlighet med affischering, vi kommer jobba med ambassadörer liksom vi gjorde under coronapandemin, för att gå ut och möta människor där de är. Och även ungdomsambassadörer för att prata med barn och unga, så vi har en rad olika insatser försök att nå de som är svåra att nå och där behoven är som störst.

[Pernilla] Och vad händer nästa år? Får man 500 kr till då på Fritidskortet?

[Madeleine] Det stämmer. Pengarna på Fritidskortet gäller under kalenderåret och de går inte att spara. Så har man inte använt Fritidskortet så brinner det inne och man har på sig till den 30 november att använda det.

[Pernilla] Och till sist, om du skulle slå ett slag för Fritidskortet - kan du ge tre anledningar till att barn och unga verkligen ska använda det.

[Madeleine] Jo, men det här är en möjlighet att göra sin fritid billigare. Att få ett stöd för att minska kostnaderna för att vara aktiv på sin fritid. Sedan innebär det här också att vi försöker uppnå det här med lika möjligheter, att fler barn ska kunna vara delaktiga och ha en meningsfull fritid och ha roligt. Och sedan också att vi

sänker tröskeln för att prova på. Att man får en möjlighet att med ett ekonomiskt stöd kunna testa någonting som man inte har gjort förut på grund av ekonomin.

[Pernilla] Tack så mycket Madeleine

[Madeleine] Tack snälla

[Pernilla] Och vill du som lyssnar höra fler avsnitt av Liv och hälsa så följ oss gärna!